

Zane Stapķeviĉa (DU) savu referātu veltĳja Daugavpils Universitātes docētājiem, kas cēlušies no Sēlijas, tie veido 10,5% DU pašreizējā akadēmiskā personāla un 73% no tiem ir DU dažāda laika absolventi. Viņi lielākoties nāk no Ilūkstes, Demenes, Grĳvas, Dvietes, Rubenes, Aknĳstes, Jēkabpils. Referente sĳkāk raksturoja vēsturnieces doc. G. Barkovskas, fizikā prof. V. Paškeviĉa, valodniecei prof. V. Ŗaudiņas, vēsturnieces prof. I. Saleniecei zinātniskos nopelnus. Referente konstatēja, ka pašreiz “vidējais Daugavpils Universitātes docētājs no Sēlijas ir 52 gadus vecs, nāk no Ilūkstes, ir sieviete, filoloģijas doktors, Daugavpils Pedagoģiskā institūta Fizikas un matemātikas fakultātes absolvents, ieņem profesora amatu DU Humanitārajā fakultātē”.

Bez mutiskajiem referentiem tika prezentēti ĉetri stenda ziņojumi:

1. Ruta Avotiņa, Zane Cekula. Sēlijas pagastu izzināšanas iespējas;
2. Ilze Janelis. Sēlijas austrumgala muižu parki;
3. Inese Stūre. Augšzemes augstienes ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības;
4. Māra Grudule. Stenderi Sēlijas kultūras vēsturē.

Visi referenti saņēma DU sertifikātus par līdzdalību kongresā. Kongress bija izdevies, par ko ģpaša pateicĳba pienākas Daugavpils Universitātei un tās rektoram A. Barševskim.

Nākamo Sēlijas kongresu iecerēts sarĳkot 2014. gadā Viesitē sakarā ar Vecā Stendera 300 gadu jubileju (ko paredzēts iekļaut starptautiskajā UNESCO piemiņas datumu sarakstā) un Paula Stradiņa Baltās skolas atklāšanu Viesitē, veltot to plašam Sēlijas problēmu lokam, arī izglĳtības vēsturei Sēlijā un Daugavas problemātikai (kā vēsturiskā, tā ģeogrāfiskā un ekonomiskā aspektā).

Jānis Stradiņš

KONFERENCE “NAPOLEONA KARU LAIKMETS BALTIJĀ: IDEJAS, KARŠ UN SABIEDRĪBA”

2012. gada 17. augustā Rĳgas vēstures un kuģniecības muzeja telpās norisinājās Latvijas Universitātes, Krievijas Zinātņu akadēmijas Vispārējās vēstures institūta un LU Latvijas vēstures institūta organizētā konference “Napoleona karu laikmets Baltijā: idejas, karš un sabiedrĳba”. Tajā piedalĳās 15 referenti, kuru lielāko daļu veidoja Latvijas un Krievijas pētnieki, bet bija arī pārstāvji no Lietuvas, Polijas un Somijas. Referāti, lai gan veltĳti Napoleona karu laikmetam, lielākoties bija veltĳti nevis karadarbības raksturošanai, bet gan Baltijas vēstures aktuāliem jautājumiem attiecĳgajā

periodā, kas neglābjami bija saistīti ar koalīciju kariem un spēku pārgrupēšanos Eiropā.

Konferenci atklāja tikko iznākušās monogrāfijas “Čīņa par Skandināviju. Starptautiskās attiecības Eiropas ziemeļos Napoleona karu laikā 1805–1815” (Maskava, 2012) autors Vadims Roginskis. Viņa referāts bija veltīts galvenajiem konfliktu mezgliem Ziemeļeiropā, respektīvi, Zviedrijas teritoriālajiem konfliktiem ar Dāniju, Krieviju un Prūsiju. V. Roginskis atklāja, kā šo konfliktu iespaidā Napoleona karu laikā izveidojās jauna Zviedrija, kura pilnībā atšķīrās no 18. gs. Zviedrijas. Šajā referātā skartos jautājumus citos aspektos aplūkoja vēl vairāki pētnieki. Tā Austrumsomijas Universitātes profesors Ilka Likanens referātā “Napoleona karu laikmets kā pagrieziena punkts politiskās telpas konceptualizācijā: Somijas piemērs” analizēja somu historiogrāfijā esošās diskusijas par Somijas kā valstiski teritoriāla veidojuma pastāvēšanas aizsākumiem. Referents aplūkoja dažādus valstu līgumus, sākot ar 15. gs., un analizēja, kas tajos tiek saprasts ar jēdzienu Somija un cik bieži tas parādās. Savukārt Krievijas Zinātņu akadēmijas Vispārējās vēstures institūta līdzstrādniece Anastasija Kasijana sīkāk analizēja Norvēģijas pāriešanu no Dānijas uz Zviedrijas pakļautību 1814. gadā, atklājot, cik atšķirīgi bija dažādu sabiedrības slāņu viedokļi par to, vai Norvēģijai ir izdevīgāk pieslēties Dānijai, Zviedrijai vai tiekties pēc neatkarības.

Vairāki ziņojumi bija veltīti arī Latvijas vēstures tēmām. Latvijas Universitātes profesors Gvido Straube referātā “Baltijas apgaismotāji un Napoleons” iepazīstināja klausītājus ar Garlība Merķeļa un Elīzas fon der Rekes pret Napoleonu vērstajiem sacerējumiem. Latvijas Valsts vēstures arhīva vadošā pētniece Enija Rubina pievērsās Kurzemē valdošajām noskaņām 18. gs. 90. gados. Viņa atzīmēja, ka Kurzemes muižniecības vidū pret Lielo franču revolūciju valdīja vairāk negatīvs noskaņojums un ka revolūcijas ietekme uz 1792. gada dzirnavnieku dumpi varēja būt tikai margināla. Pēc E. Rubinas domām, kopumā 18. gs. beigās un 19. gs. sākumā valdīja vairāk uztraukums par iedzīvotāju iespējamo atbalstu dažādiem nemieriem, nevis reāls atbalsts. LU Latvijas vēstures institūta pētniece Anita Čerpinska referātā “Rīgas pārvalde Napoleona karu laikā” atklāja iemeslus, kādēļ Rīgas rāte 19. gs. sākumā nolēma nodot valsts aprūpē Rīgas cietoksni un artilēriju, kādi apstākļi to noteica un kā tieši norisa nodošanas process. Galvenais secinājums bija, ka, atbrīvojoties no cietokšņa uzturēšanas, Rīga neatbrīvojās no savas militārās būtības – cietokšņa, līdz ar to dažādi ar cietoksni un karu saistītie ierobežojumi turpināja pastāvēt. Rīgas Tehniskās universitātes docents Jānis Zilgalvis referēja par 1812. gada jūlija priekšpilsētu ugunsgrēkā cietušajām baznīcām, parādot to atjaunošanas gaitu. Savukārt Krievijas Zinātņu aka-

dērijas Vispārējās vēstures institūta zinātniskā līdzstrādniece Jevgenija Nazarova analizēja 19. gs. beigu un 20. gs. sākuma latviešu skolu mācību grāmatās pieejamās ziņas par 1812. gada karu un secināja, ka liela daļa šīs informācijas nesniedza priekšstatu par Latvijas vēstures saikni ar šiem notikumiem, bet vairāk pievērsās kara gaitai Krievijā. Krievu vēsturnieks Nikolajs Promislovs iepazīstināja publiku ar militārajā arhīvā Vensēnas pilī Parīzē pieejamām ziņām par Baltijas guberņām. Tur uzkrājušies 19. gs. sākumā Francijas izlūkdienestu gatavotie pārskati par Krievijas guberņām, to skaitā par Kurzemes un Vidzemes guberņu. Atsevišķs pārskats veltīts Rīgai. Materiālos ietverta statistiskā informācija un ziņas par guberņu administrāciju, pilsētām, tirdzniecību un ģeogrāfiju. Īpaša uzmanība veltīta arī guberņās pieejamo zirgu skaitam un kvalitātei. Būtu interesanti salīdzināt šos materiālus ar Latvijas arhīvos pieejamo informāciju, lai noskaidrotu, cik precīzi dati bija pieejami Francijai par Baltijas guberņām, kurās tā gatavojās iebrukt 1812. gadā.

Ģenerāļa Jona Žemaiša Lietuvas Militārās akadēmijas profesors Valds Rakutis referātā “Lietuviešu cerības: vīzija par zaudēto valsti, 1794–1812” strukturēti parādīja dažādu iekšēju un ārēju procesu radītās izmaiņas sabiedrībā apskatāmajā periodā. To rezultātā 1812. gadā lietuvieši dažādi uztvēra kara sākumu. Daļa gaidīja atnākam Napoleonu, piedalījās Varšavas hercogistes armijas izveidē un cerēja uz valsts atjaunošanu, bet daļa aristokrātijas palika uzticīga Krievijai. Liela daļa šļahtas negatīvi attiecās pret Krieviju, kuru uzskatīja par apdraudējumu savai eksistencei, un aktīvi atbalstīja Napoleonu. Savukārt buržuāzijas, ebreju un zemnieku vidū pastāvēja stipri atšķirīgi uzskati, un tie mainījās kara gaitā.

Noslēgumā LU Vēstures un filozofijas fakultātes dekāns Andris Šnē minēja, ka tiks meklēta iespēja publicēt konferences materiālus. Līdz ar to var cerēt, ka izskanējusi informācija būs pieejama ne tikai konferences dalībniekiem, bet arī citiem interesentiem.

Anita Čerpinska

KONFERENCE “CHÂTEAU GAILLARD XXVI” DĀNIJĀ

Pirms 50 gadiem – 1962. gada jūnijā notika pirmā Rietumeiropas viduslaiku arheologu konference “*Château Gaillard*”, kura savu nosaukumu ieguvusi no slavenās Gajāras viduslaiku pils Normandijā. Pēc tam regulāri katru otro gadu organizētas jaunas tikšanās reizes un regulāri izdoti rakstu krājumi, kuros uzsvars arvien vairāk likts uz viduslaiku piļu izpēti.